

Integrating Sucarita into the Enhancement of People's Political Behavior in Election of Candidates for The House of Representatives, Electoral District 1, Phrae Province

การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

Received: Jun 30, 2025

Revised: Sep 8, 2025

Accepted: Sep 10, 2025

Panurak Lekhawanit (ภาณุรักษ์ เลขะวณิชย์)*

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Sayan Innunjai (สายัณห์ อินันใจ)

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phrakru Soponkittibundit (พระครูโสภณกิตติบัณฑิต)

Phrae Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*Corresponding Author Email: panurak.lek@gmail.com

Abstract

This mixed-methods study aimed to 1) study the level of people's political behavior in the election of candidates for the House of Representatives; 2) investigate the relationship between *Sucarita* (good conduct) and people's political behavior; and 3) present guidelines for integrating *Sucarita* (good conduct) into enhancing people's political behavior in the election of candidates for the House of Representatives, electoral district 1, Phrae province. The survey research methodologies were employed in this study. The 367 participants were limited by using Taro Yamane's formula. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression. The qualitative data were gathered from 9 key informants by using in-depth interview and then analyzed by using descriptive content analysis. The qualitative findings were presented in descriptive form with grouped frequency table to support quantitative data.

The findings were as follows:

1. Overall, 3 aspects of people's political behavior in the election of candidates for the House of Representatives and *Sucarita* (good conduct) were at a high level.
2. The relationship between *Sucarita* (good conduct) and people's political behavior in the election of candidates for the House of Representatives was a very strong positive correlation ($R = 0.830^{**}$).
3. Guidelines for integrating *Sucarita* (good conduct) into the enhancement of people's political behavior were as follows. 1) *Kàya-sucarita* (good conduct in action): people should refuse to receive or distribute any sort of vote-buying products, exercise their right to vote honestly, and choose representatives based on public good, not personal benefit. They should strictly comply with the election law to ensure fairness and transparency, resulting in strong democracy. 2) *Vacā-sucarita* (good conduct in word): people should criticize politicians or political parties wisely based on reason and evidence, without damaging someone's reputation. They should truly introduce information about successful candidates and political parties to others by engaging in creative, respectful, and productive dialogue to promote a positive political climate. 3) *Mano-sucarita* (good conduct in thought): people should vote for politicians who have morals, ethics, and ability, regardless of personal interests. They should believe in transparent and fair election processes and exercise their right to vote with honest intentions for the good of the country and society as a whole.

Keyword: Political behavior, Election, Integrating, *Sucarita*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ วิธีดำเนินการเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์โยมานะ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้ง

ที่ 1 จังหวัดแพร่ โดยใช้วิธีการหาค่าถดถอยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็น ความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ทั้ง 3 ด้าน และหลักสุจริตธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรม กับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ เชิงบวก ในระดับสูงมาก ($R = 0.830^{**}$)
3. แนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ เป็นการบูรณาการหลักสุจริตธรรม ดังนี้ 1) ด้านกายสุจริต ประชาชนควรปฏิเสธการรับหรือแจกสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการซื้อเสียง ทุกรูปแบบ ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ใจ เลือกผู้แทนด้วยเหตุผล ไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว และปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส และ ส่งเสริมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง 2) ด้านวจีสุจริต ประชาชนควรวิพากษ์นักการเมืองหรือพรรคการเมือง อย่างสร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง ไม่ใส่ร้ายหรือโจมตีผู้อื่น ควรแนะนำข้อมูลของผู้สมัครและ พรรคการเมืองที่มีผลงานดีให้แก่ผู้อื่นอย่างจริงจัง พร้อมทั้งตระหนักถึงการใช้วาจา พูดอย่างสร้างสรรค์ สุภาพ และชัดเจน เพื่อส่งเสริมบรรยากาศทางการเมืองที่ดี 3) ด้านมโนสุจริต ประชาชนควรตั้งใจเลือก นักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถ โดยไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว เชื่อมั่นใน กระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและยุติธรรม และใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเจตนาบริสุทธิ์ เพื่อประโยชน์ของ ประเทศชาติและสังคมส่วนรวม

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, การเลือกตั้ง, หลักสุจริตธรรม, การบูรณาการ

บทนำ

การปกครองในระบบประชาธิปไตยสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง เพราะเป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนผู้เป็นเจ้าของสิทธิในอันที่จะมอบความไว้วางใจ ให้ผู้ที่ตนเองเลือกเข้าไปใช้อำนาจแทนตนในการทำหน้าที่ที่จะสะท้อนปัญหาถึงรัฐบาลให้บริหารจัดการ ประเทศตรงกับความต้องการของประชาชน ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21 (1) ให้ความสำคัญถึงสิทธิและการเลือกตั้งไว้ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจ รัฐบาลของผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้น เป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลา ด้วยการลงคะแนนเสียงอย่างทั่วถึง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่านั้น

โดยกระทำการเป็นการลับด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะประกันให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี” (ชยพล ธาณินวัฒน์, 2562)

การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการแสดงออกทางด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเองให้มโนนโยบายในการบริหารในรูปแบบใดต้องให้มีการพัฒนาไปในทิศทางใดและต้องการผู้แทนของตนเองที่มีลักษณะเช่นใด การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มโนนโยบายตรงกับความต้องการของตนเองให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมเพื่อลดภาวะความตึงเครียดขจัดความขัดแย้งหรือการสืบทอดอำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองโดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544: 18)

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ที่ผ่านมา ตำบลสวนเขื่อน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งอยู่ในเขตการเลือกตั้งที่ 1 พบว่า จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งยัง不多 และจากข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – พ.ศ.2570) เทศบาลตำบลสวนเขื่อนมีข้อมูลด้านการเมือง/การปกครอง คือ มีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง มีจุดที่น่าสังเกตคือมีการย้ายเข้าย้ายออกช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภานายกเทศมนตรี จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนในเขตตำบลสวนเขื่อนบางส่วนให้ความร่วมมือด้านการเลือกตั้งเป็นอย่างดี แต่จำนวนประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งยังมีไม่มาก บางส่วนยังไม่ค่อยมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร หรืออาจจะยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการใช้สิทธิเลือกตั้ง อีกประการหนึ่งที่น่าสังเกตคือ ประชาชนบางส่วนมีพฤติกรรมการย้ายถิ่นฐานเข้าออกช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ที่ผ่านมาปรากฏว่า พรรคเพื่อไทย ชนะการเลือกตั้งได้ทั้ง 3 เขต แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังคงเลือกนักการเมืองจากกลุ่มการเมืองเดิม กลุ่มการเมืองเหล่านั้นยังคงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาของประชาชน จากที่กล่าวมา ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งพฤติกรรมของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้งและการลงคะแนนเลือกตั้งตามสิทธินั้น ย่อมจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเข้าไปกำหนดผู้แทนประชาชนในการเข้าไปบริหารประเทศ ซึ่งพฤติกรรมก่อนการเลือกตั้งนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมได้รับข่าวสารข้อมูล ทั้งจากทางข่าวทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งการรณรงค์หาเสียง นโยบายการหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง หรือการสนทนากันระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งในโอกาสต่าง ๆ ตลอดถึงผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง (กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองเคยลงสมัครรับเลือกตั้งมาในครั้งก่อน) ความสนิทสนมคุ้นเคย หรือ

แม้กระทั่งความนิยมส่วนตัวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง อาจส่งผลต่อการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงหรือไม่ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครเลย อาจอยู่กับภาวะของผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา หน้าที่การงาน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารข้อมูล ล้วนแล้วแต่เป็นกรณีที่น่าศึกษาหาคำตอบทั้งนั้น (เทศบาลตำบลสวนเขื่อน, 2564: 18)

อนึ่งพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนนั้น อาจมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย กล่าวคือ วิธีชีวิตของประชาชนนั้นย่อมผูกพันกับความเชื่อ ค่านิยม ในสิ่งที่ตนเคารพนับถือ ถ้าการปฏิบัตินั้นนำไปสู่เรื่องที่ดีก็จะปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การเลือกตั้งก็เช่นกัน ประชาชนอาจยึดถือในหลักธรรมที่ตนนำไปปฏิบัติ จนทำให้เกิดความเชื่อมั่นในพฤติกรรมของตนเอง นั่นคือ การปฏิบัติตามหลักสุจริตธรรม เพราะเชื่อว่า การเมืองจะต้องไม่เอนเอียงไปในทางไม่ดี จะต้องยึดหลักกฎหมาย และความมีคุณธรรมจริยธรรมไปด้วย การเลือกตั้งจึงจะบริสุทธิ์ยุติธรรม ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่
3. เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การบูรณาการ เป็นการผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่ นำมาบริหารจัดการร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือทำให้ดีขึ้น จึงต้องมีทั้งศาสตร์ คือความรู้ภูมิปัญญา ความชำนาญและมีศิลป์ คือความสามารถในการประสานความสัมพันธ์ของคนและทรัพยากรใน หน่วยงานอย่างเหมาะสมให้สามารถปฏิบัติงานไปได้ด้วยความราบรื่นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การเชื่อมต่อประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งที่มีอยู่นั้นให้เข้ามารวมกันการเชื่อมผสมประสานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนำเอาองค์ความรู้ที่มีอยู่ผสานกับองค์ความรู้ใหม่ทรัพยากรเพื่อต้องการลดปัญหา

ข้อผิดพลาดจากที่มีอยู่เป็นการนำเอาหลักความสำคัญมาผสมผสานเพิ่มเติมหรือเติมเต็มหรือการเชื่อมโยงองค์ความรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน โดยมีการแสวงหาความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการตรงกับสภาพความเป็นจริงและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

สุจริต มาจากบาลีว่า “สุ บทหน้า” แปลว่า “ดี งาม และง่าย” และ “จร ชาติ” แปลว่า “ประพฤติ” รวมเป็น “สุจริต” แปลรวมกันว่า “ความประพฤติดี, ความประพฤติงาม, และการประพฤติปฏิบัติในวิถีที่เรียบง่าย การประพฤติดี งาม และง่ายนั้น สะท้อนผ่าน 3 มิติคือ

(1) กายสุจริต เป็นการประพฤติดี และงดงามทางกายโดยงดเว้นจากการไม่เบียดเบียน และฆ่าสัตว์ (ปาณาติบาต) การไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอก และลักพาสิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต (อทินนาทาน) และการประพฤติผิดในเรื่องกามคุณจนขาดความสำรวมระวัง (กามเมสุมิฉฉาจาร)

(2) วชิสุจริต เป็นการประพฤติดี และงดงามทางกาย โดยการงดเว้นจากการพูดเท็จ และบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) การพูดจาเหน็บแนม และส่อเสียดบุคคลอื่น (ปสุณวาจา) การพูดคำหยาบคายเพื่อให้คนอื่นเจ็บใจ (ผรุสวาจา) และการพูดจาเพ้อเจ้อ หาสาระมิได้จากการพูดเหล่านั้น (สัมผัปปลาปะ)

(3) มโนสุจริต เป็นการประพฤติดี และงดงามทางจิตใจ โดยการไม่เพ่งเล็งที่จะแสวงหาช่องทางเพื่อให้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่น (อนภิชชา) การไม่ผูกพยาบาทจองเวรคนอื่น (อพยาบาท) และการมีความคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีปัญญาคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (สัมมาทิฐิ) (มหาเถรสมาคม, 2564: 46-47)

พฤติกรรม (behavior) หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของบุคคล (Action) ทั้งนี้รวมถึงการงดเว้นการกระทำด้วย (Inaction) นอกจากนั้น เป็นการตัดสินใจที่รู้สึกได้ของบุคคล กลุ่มหรือองค์กร หรือการกระทำที่ซ่อนเร้นแต่พร้อมที่จะแสดงออก อาทิ การมีความคิดริเริ่มก็นับเป็นการกระทำเช่นกัน ดังนั้น คำว่า “พฤติกรรม” หมายถึง การกระทำ และการแสดงอาการหรืออากัปกริยาของอินทรีย์ (Organism) ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเอง เท่านั้นที่รู้ได้ (ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะ, 2542: 4-6)

การเลือกตั้ง คือ จุดเริ่มต้นของกระบวนการประชาธิปไตยซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยอื่น ๆ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเป็นการมอบอำนาจอธิปไตยของราษฎร แต่ละคนให้ผู้แทนของตนนำไปใช้ในการปกครองประเทศ เนื่องจากเราไม่สามารถให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จึงคิดค้นวิธีการขึ้นมาเรียกว่า การเลือกตั้ง (อัษฎางค์ ปาณิกบุตร, 2544 : 31)

พฤติกรรมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง การเข้ารับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การเข้าร่วมประชาพิจารณ์ การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเด่น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2539 : 25)

แนวคิดพฤติกรรมการเลือกตั้ง

1) พฤติกรรมด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นวิธีการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ถือเป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้าไปทำหน้าที่และใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมทั้งเป็นการกำหนดทิศทางและสัญญาประชาคมสำหรับการบริหารประเทศซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย (เฉลิมพล นุษุอุดม และ รศ.ดร.กานดา พรณเกียรติ, 2562: 32-41)

2) พฤติกรรมด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประกอบด้วย มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ ได้นำเอาแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์มาใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง มุมมองเชิงสังคมวิทยา เห็นว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลเป็น การกำหนดพฤติกรรมที่แตกต่างของบุคคลในการเลือกตั้ง เช่น ปัจจัยเรื่อง เพศการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น 3. มุมมองเชิงจิตวิทยา ให้ความสนใจต่อบุคคลทางด้านความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมือง ที่มีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกล่าวคือเป็นความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ หรือนิยมชมชอบในพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่ง หรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2548: 17-19)

3) พฤติกรรมด้านระยะเวลาในการตัดสินใจเลือกตั้ง

การตัดสินใจ คือ การเลือกเอาทางเลือกของวิธีการกระทำทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่ ความมุ่งหมายของการตัดสินใจ คือ กำหนดวัตถุประสงค์และการทำให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ ส่วนทางเลือกนั้น คือโอกาสในการเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง ถ้าไม่มีทางเลือกการตัดสินใจก็เกิดขึ้นไม่ได้ ฉะนั้นการตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการของทางเลือกการตัดสินใจจำนวนไม่น้อยที่ให้โอกาสอย่างกว้างขวาง ในการเลือกแต่การตัดสินใจบางอย่างอาจมีข้อจำกัดมาจากหลายด้าน (สมยศ นาวิการ, 2536 : 68)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีซึ่งรวมการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีจำนวนประชากร

4,400 คน ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด เพื่อให้เลือกตามหัวข้อที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) กายสุจริต 2) วาจาสุจริต 3) มโนสุจริต ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง 3) ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 1) แนวทางการบูรณาการกายสุจริต(ความประพฤติชอบด้วยกาย) 2) แนวทางการบูรณาการวาจาสุจริต(ความประพฤติชอบด้วยวาจา) 3) แนวทางการบูรณาการมโนสุจริต(ความประพฤติชอบด้วยใจ)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงกำนันตำบลสวนเขื่อน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม จำนวน 367 ฉบับ โดยแจกกับประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐาน เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัด ความสัมพันธ์

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 3) กลุ่มผู้ปกครองท้องที่ จำนวน 2 คน 4) กลุ่มประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 รูป/คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เริ่มต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลถูกดำเนินการโดยผู้วิจัยที่ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้องที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านการบันทึกเสียงและจดบันทึกอย่างเป็นระบบ จากนั้นข้อมูลถูกนำมาแยกแยะและจัดเรียงเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งคำนึงถึงบริบทของผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา พร้อมทั้งการอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูลเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชัดเจนในการนำเสนอ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ พบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

2.1 หลักสุจริตธรรม

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ตามหลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ตามหลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม

หลักสุจริตธรรม		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านกายสุจริต	3.86	0.82	มาก
2	ด้านวจีสุจริต	3.90	0.66	มาก
3	ด้านมโนสุจริต	4.10	0.64	มาก
ภาพรวม		3.95	0.57	มาก

2.2 พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้ง
ที่ 1 จังหวัดแพร่ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการ เลือกตั้ง		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.09	0.64	มาก
2	ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง	4.12	0.68	มาก
3	ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง	4.19	0.63	มาก
ภาพรวม		4.13	0.61	มาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรม
ทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่
พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูงมาก ($r = 0.830^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.770^{**}$) ด้านการลงคะแนน
เลือกตั้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.779^{**}$) ด้านระยะเวลาการตัดสินใจ
เลือกตั้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.765^{**}$)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริม
พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1
จังหวัดแพร่ พบว่า แนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมือง

ของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านกายสุจริต ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งต้องอาศัยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคสื่อมวลชน และองค์กรอิสระ เพื่อสร้างสังคมที่เลือกตั้งอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ประชาชนทุกคนควรตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และยุติธรรม ซึ่งเป็นรากฐานของการเมืองที่ดี โดยเริ่มจากการไม่ซื้อเสียง ไม่ขายเสียง ไม่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย และร่วมกันตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างรับผิดชอบ ไม่ละเลยหน้าที่ของตน มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในระบบประชาธิปไตย และปฏิเสธการรับหรือเสนอสิ่งตอบแทนทุกประเภท รวมถึงไม่สนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่กระทำการทุจริต หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมการให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง และเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถแจ้งเบาะแสการทุจริตเลือกตั้ง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายพลเมืองเพื่อช่วยกันเฝ้าระวังและตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง ประชาชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด มีจิตสำนึกในการเคารพกระบวนการประชาธิปไตยและสถานที่เลือกตั้ง และควรออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ใจ ปราศจากการชี้นำหรือการบังคับ เพื่อคัดเลือกผู้แทนที่มีคุณธรรมอย่างแท้จริง

2. ด้านวจีสุจริต ในการเลือกตั้ง วจีสุจริตมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการใช้คำพูดและข้อมูลที่สุจริตสามารถช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและโปร่งใสในกระบวนการเลือกตั้ง การส่งเสริมให้ประชาชนและผู้สมัครใช้วาจาที่สุจริตจะช่วยลดการทุจริตและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรม และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จึงควรส่งเสริมจิตสำนึกทางการเมืองและสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเกี่ยวกับการใช้วาจาในการเลือกตั้ง โดยเน้นการพูดคุยนับและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างจริงจัง ไม่หลอกลวงหรือทำลายชื่อเสียงของคู่แข่ง ควรปลุกฝังการใช้ถ้อยคำที่สร้างสรรค์ หลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือผิดกฎหมาย ประชาชนควรวิเคราะห์และวิจารณ์ทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่โจมตีหรือใส่ร้ายผู้อื่น ต้องเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง แสดงความเห็นด้วยเหตุผล ไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคายหรือสร้างความเกลียดชังประชาชนควรเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริต และพูดถึงผู้สมัครหรือพรรคการเมืองด้วยข้อมูลจริง หลีกเลี่ยงข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือน การรายงานควรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้งอย่างสุจริต โดยแจ้งพฤติกรรมที่น่าสงสัยด้วยข้อมูลจริง ไม่ใส่ร้ายฝ่ายตรงข้ามโดยไม่มีหลักฐาน และส่งเสริมการอภิปรายทางการเมืองด้วยความเคารพ มีวัฒนธรรมและคุณธรรม

3. ด้านมโนสุจริต ควรปลุกฝังจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกต้องให้ประชาชน มีความซื่อสัตย์ทางความคิด เลือกตั้งด้วยจิตใจบริสุทธิ์ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างของความสุจริต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจทางการเมืองที่ดี ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหตุผล พิจารณาคณะคุณธรรม ความสามารถ และนโยบายของผู้สมัครอย่างรอบคอบ ไม่เลือกจากกระแสสังคม

หรือข่าวลือ และควรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ลดอคติทางการเมืองควรเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ วิเคราะห์นโยบายและผลงานของผู้สมัครด้วยวิจารณญาณ ตัดสินใจอย่างมีสติ เป็นกลาง และยึดหลักคุณธรรม เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และนำไปสู่ความก้าวหน้าของประเทศ

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่” นักวิจัยจึงนำผลการศึกษามาอภิปราย ดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่

1. หลักสุจริตธรรม ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ ตามหลักสุจริตธรรม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า ประชาชนได้นำหลักสุจริตธรรม มาใช้ในการเลือกตั้ง มีความซื่อสัตย์ทางความคิด เลือกตั้งด้วยจิตใจบริสุทธิ์ ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างของความสุจริต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจทางการเมืองที่ดี ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเหตุผล พิจารณาคุณธรรม ความสามารถ และนโยบายของผู้สมัครอย่างรอบคอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ต้องอาศัยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคสื่อมวลชน การส่งเสริมให้ประชาชนและผู้สมัครใช้วาจาที่สุจริตจะช่วยลดการทุจริตและทำให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาปติวัฒน์ ปฏิวฑฒนเมธี (แสนเมือง) (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้ง ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้งในอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ตามหลักสุจริตธรรม 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านกายสุจริต ประพฤติชอบทางกายด้านมโนสุจริต ประพฤติชอบทางใจ และด้านวจีสุจริต ประพฤติชอบทางวาจา ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ประชาชนควรเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ วิเคราะห์นโยบายและผลงานของผู้สมัครด้วยวิจารณญาณ ตัดสินใจอย่างมีสติ เป็นกลาง และยึดหลักคุณธรรม เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างรับผิดชอบ ไม่ละเลยหน้าที่ของตน มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในระบอบประชาธิปไตย และประชาชนควรเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ประชาชนควรเคารพ

ความคิดเห็นที่แตกต่าง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมานะ อภิวิฑูณโน (เย็นยง) (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กายสุจริต รองลงมา ได้แก่ มโนสุจริต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ วาจาสุจริต ตามลำดับ

2. พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าประชาชนศึกษาหาข้อมูลก่อนตัดสินใจเลือกตั้ง ใช้เวลาในการเปรียบเทียบนโยบาย วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละฝ่ายอย่างมีเหตุผล ไม่ตัดสินใจจากกระแสสังคมหรือข่าวลือ โดยขาดการพิจารณา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยเจตนาบริสุทธิ์ เลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองโดยพิจารณาจากคุณธรรม ความสามารถ และนโยบายที่ดี ไม่เลือกเพราะผลประโยชน์ส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐกร ญูจกร (หงษ์สามสิบเก้า) (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ด้านกิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการติดต่อเป็นการเฉพาะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

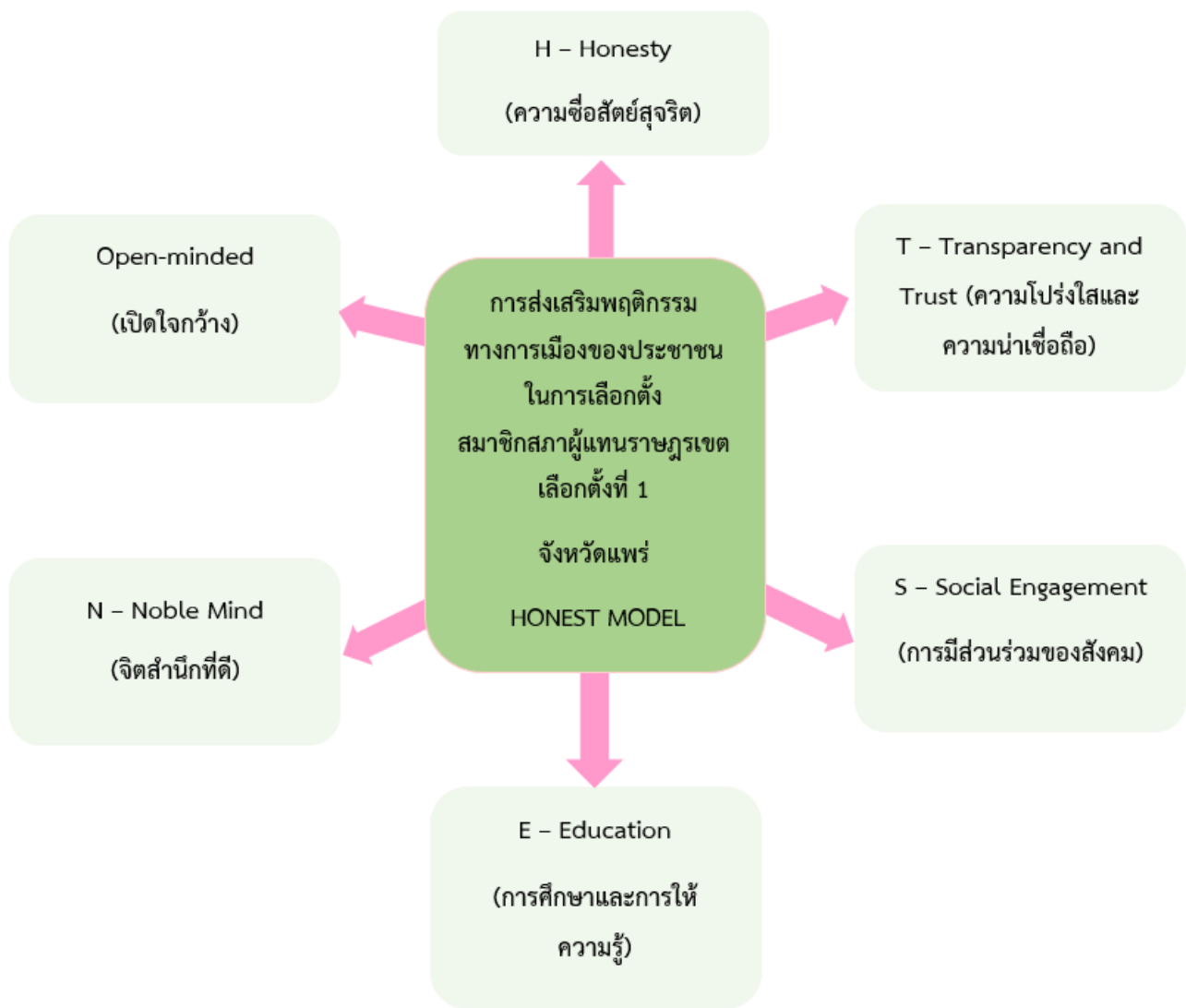
จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ พบว่า จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูงมาก ($R = 0.830^{**}$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนนำหลักสุจริตธรรมมาบูรณาการกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนยึดหลักคุณธรรมในการตัดสินใจทางการเมือง มีสติ ไม่หลงใหลไปกับคำโฆษณาชวนเชื่อตัดสินใจด้วยใจที่เป็นกลางและคำนึงถึงความยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายศิริพงศ์ ไชยเลิศ (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดน่านสาขานาน้อย” พบว่า ประชาชนปฏิบัติตามหลักสุจริตธรรมพอสมควรและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าทุกคนที่เข้ามาใช้บริการในสำนักงานที่ดินนั้น ล้วนแต่มีความคาดหวังว่าจะได้รับการบริการ

จากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างสูง และหวังว่าจะได้พบกับเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ สามารถแก้ไขปัญหาของตนได้ และการพบปะพูดคุยกับประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะการพูดนั้นย่อมสื่อสารถึงผู้รับฟัง หากผู้พูดมีการพูดที่ดีนั้นย่อมทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ผู้รับฟังย่อมรับรู้ถึงสิ่งที่ผู้พูดนั้นสื่อถึง หากพูดในด้านไม่ดีแล้ว ผู้ฟังก็จะได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่ไม่ดี

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ พบว่า แนวทางการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนควรปฏิเสธการรับหรือแจกสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการซื้อเสียงทุกรูปแบบ ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ใจ เลือกผู้แทนด้วยเหตุผล ไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว และปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส และส่งเสริมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ควรวิพากษ์นักการเมืองหรือพรรคการเมืองอย่างสร้างสรรค์ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง ไม่ใส่ร้ายหรือโจมตีผู้อื่น **สอดคล้องกับงานวิจัยของ** พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺโญโส) (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิด้วยความสุจริต ตามสิทธิยกเว้นมีเหตุอื่น ๆ การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้นจุดสนใจมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง ตามเจตนารมณ์ของคนบางส่วนที่ต้องการเลือกตั้ง ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยสำนึกในความเป็นพลเมือง และการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องช่วย ๆ กัน ตามสิทธิที่ตนมียกเว้นมีเหตุอื่น ๆ การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้นจุดสนใจมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง ตามเจตนารมณ์ของคนบางส่วนที่ต้องการเลือกตั้ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาการบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่ โดยนำหลักสุจริตธรรม ซึ่งมี 3 ประการ คือ 1) กายสุจริต 2) วาจสุจริต 3) มโนสุจริต มาบูรณาการร่วมกับพฤติกรรมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2. ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง และ 3. ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง จึงสังเคราะห์องค์ความรู้เป็น HONEST MODEL

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
(ที่มา: ภาณุรักษ์ เลขะวนิชย์)

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น **HONEST MODEL** สรุปได้ดังนี้

H – Honesty (ความซื่อสัตย์สุจริต) คือ ประชาชนควรใช้สิทธิด้วยความบริสุทธิ์ใจ สมัครใจ ไม่ถูกบังคับ ช่มชู้ หรือจูงใจด้วยผลประโยชน์ส่วนตัว โดยมุ่งหวังให้ได้ตัวแทนที่ดีและมีคุณธรรม ตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือตัวแทนโดยพิจารณาจากจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความสามารถ และนโยบายที่ดี ไม่เลือกเพราะสายสัมพันธ์ หรือผลประโยชน์ ปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด เคารพกฎระเบียบและข้อห้ามต่าง ๆ

O – Open-minded (เปิดใจกว้าง) คือ ประชาชนควรรับฟังข้อมูลอย่างรอบด้าน เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างมีเหตุผล โดยไม่ปิดกั้นหรือยึดติดกับแนวคิดเดิม ๆ เพียงฝ่ายเดียว ควรลดอคติส่วนตัว ไม่เลือกผู้สมัครเพียงเพราะเชื้อชาติ ศาสนา ภูมิภาค หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว แต่ควรเลือกจากความเหมาะสมและความสามารถที่แท้จริง ประชาชนควรเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ตัดสินใจด้วยเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกตั้ง ประชาชนต้องไม่ตัดสินใจด้วยอารมณ์หรือกระแสสังคม ควรพิจารณานโยบายและคุณสมบัติของผู้สมัครอย่างรอบคอบจากข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน สนับสนุนการแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างสุภาพ เป็นการส่งเสริมบรรยากาศการเมืองที่เสรีและเป็นธรรม ทั้งทางความคิดและการแสดงออก โดยไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือใช้วาจาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง

N – Noble Mind (มโนสุจริตและจิตสำนึกที่ดี) คือ ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความรับผิดชอบและบริสุทธิ์ใจ มีความรับผิดชอบและตระหนักถึงหน้าที่ของการเป็นพลเมือง ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง และตัดสินใจเลือกผู้แทนที่มีความสามารถและจริยธรรม โดยไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่ม แต่ให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เลือกผู้แทนจากความสามารถ คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศและสังคมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเองหรือกลุ่ม การตระหนักว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีผลต่ออนาคตของชาติ มีมโนสำนึกในการต่อต้านการทุจริตทางการเมือง และไม่สนับสนุนการเลือกตั้งที่ไม่โปร่งใส โดยไม่ยอมรับหรือเกี่ยวข้องกับการซื้อเสียงหรือการกระทำที่ไม่สุจริต

E – Education (การศึกษาและการให้ความรู้) คือ หน่วยงานรัฐควรให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งที่ถูกต้อง เพื่อสามารถใช้สิทธิได้อย่างมีสติและวิจารณญาณ โดยการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ

S – Social Engagement (การมีส่วนร่วมของสังคม) คือ การสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใส ประชาชนควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยสอดส่องและตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้ง โดยการตรวจสอบให้แน่ใจว่าการเลือกตั้งดำเนินไปอย่างโปร่งใสและไม่เกิดการทุจริต เป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน และประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งที่โปร่งใส

T – Transparency and Trust (ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ) คือ การสนับสนุนและส่งเสริมการเลือกตั้งที่โปร่งใส ประชาชนควรส่งเสริมกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสโดยไม่ให้มีการทุจริต มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งในทุกขั้นตอน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดถือกฎ กติกา และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย อีกทั้งประชาชนควรมีบทบาทในการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนในการเลือกตั้ง รวมถึงการชักชวนให้ผู้อื่นออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งนับเป็นการมีส่วนร่วมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคม นอกจากนี้ ประชาชนควรมีความเชื่อมั่นในผู้สมัครที่ตนเลือก โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต และความพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อสังคมและประชาชน อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักการเมืองที่มีคุณธรรมและความสามารถเข้ามาบริหารบ้านเมืองอย่างโปร่งใสและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ในด้านกายสุจริต ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการเลือกตั้ง เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างสุจริต โปร่งใส และยุติธรรม โดยร่วมสังเกตพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายการทุจริต และรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อพบความผิดปกติ

ในด้านวจีสุจริต หน่วยงานของรัฐควรเผยแพร่ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างทั่วถึง เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มได้ ขณะเดียวกัน ประชาชนควรร่วมมือกันในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ เพื่อสนับสนุนให้การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างสุจริตและโปร่งใส

ในด้านมโนสุจริต ประชาชนควรเปิดใจกว้างในการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยใช้เหตุผลและปราศจากอคติ อันจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมประชาธิปไตย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้สนใจควรศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่”

2) ผู้สนใจควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนจะมีผลต่ออัตราการออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดแพร่” อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ ลินส์วัสถ์. (2539). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: ออเรียนแทลสโกลา.

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2548). *การประเมินผลการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ* :

คณะกรรมการการเลือกตั้ง. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ประสิทธิ์ ทองอุ่น และคณะ. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน โครงการพัฒนาสื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สมยศ นาวิการ. (2536). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- อัษฎางค์ ปาณิกบุตร. (2544). *แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- มหาเถรสมาคม และคณะ. (2564). *หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนากับหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ศิริพงศ์ ไชยเลิศ. (2565). *ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดน่าน สาขาน้อย. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺโญโส). (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิชานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระณัฐกร ญฎจกโร (หงษ์สามสิบเก้า). (2565). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. วิชานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระมหาปติวัฒน์ ปฏิวุฒนเมธี (แสนเมือง). (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขการทุจริตการเลือกตั้ง ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วิชานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระมานะ อภิวุฒโน (เย็นยง). (2566) *การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิชานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- เฉลิมพล นุษุอุดม และ รศ.ดร.กานดา พรณเกียรติ. (2562). *เกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. 11(2) (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562), 32–41*.
- ชยพล ธานีวัฒน์. (2562). *ความสำคัญของการเลือกตั้งและกฎหมายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งปี 2562. [ออนไลน์]*.

https://cdc.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2245. [15 มกราคม 2567]

เทศบาลตำบลสวนเขื่อน. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570)*. [ออนไลน์].

<https://www.suankhuean.go.th/projectRev2.php?hd=7>. [13 มีนาคม 2567]